

**PROGRAM
PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
MIASTA MILANÓWKA
NA LATA 2010-2015**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	2
1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	2
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	3
3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W MIEŚCIE.....	4
3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA MIESZKAŃCÓW MIASTA	4
3.2. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU	6
3.3. DZIECKO W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM.....	10
3.4. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	12
3.5. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNĄ.....	17
3.6. PRZESTĘPCZOŚĆ WŚRÓD NIELETNICH	17
3.7. DZIECKO I RODZINA POD KURATELĄ SĄDOWĄ.....	17
3.8. ANALIZA SWOT	18
3.9. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W MIEŚCIE....	18
3.10. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	19
4. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	20
5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ	23
6. UWAGI KOŃCOWE.....	23
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	24

WPROWADZENIE

W polityce społecznej kwestie rodziny i dziecka traktowane są z wielką uwagą. Dzieje się tak, gdyż rodziny i dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń. Tymczasem, mimo wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i rodzin w naszym kraju daleka jest od stanu zadawalającego. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy jest budowa lokalnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

W systemie opieki nad dzieckiem – definiowanym jako obszary usług społecznych, których zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków optymalnego rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji w zachowaniach osób bądź w sytuacjach społecznych – tradycyjnie rozróżnia się opiekę nad dziećmi o specjalnych potrzebach, tj. dziećmi z różnego rodzaju dysfunkcjami i zaburzeniami rozwojowymi oraz opiekę nad dziećmi i młodzieżą z problemami psychospołecznymi, włącznie z osobami uzależnionymi i pozostającymi w konflikcie z prawem.

Do najważniejszych elementów charakteryzujących kierunki zmian większości systemów opieki nad dzieckiem i rodziną należą:

- ekologiczne podejście do rodzicielstwa,
- zachowanie równowagi między ochroną dziecka a utrzymaniem rodziny,
- respektowanie punktu widzenia rodziców,
- model negocjacyjny jako zasada pracy z rodzinami dzieci o specjalnych potrzebach,
- zwracanie uwagi na kwestię praw dziecka i ich respektowanie,
- troska o zachowanie właściwych proporcji.

Rodzicielstwo uznawano dotąd za izolowany i jednokierunkowy proces, ograniczający się do wychowywania dzieci przez rodziców. Jeśli nastawienie rodziców wobec dziecka nie było pozytywne lub jeśli brakowało im wiedzy bądź umiejętności pedagogicznych i sprawy przybierały zły obrót, społeczeństwo uznawało rodziców za winnych, a dzieci trafiały do placówki opieki instytucjonalnej albo do rodziny zastępczej. Chociaż mówiło się o opiece nad dziećmi, w rzeczywistości była ona rozumiana raczej jako ochrona dzieci lub pomoc dzieciom znajdującym się w niebezpieczeństwie.

Nowe osiągnięcia psychologii dowiodły, że rodzicielstwo to przede wszystkim proces dwukierunkowy i cyrkularny. Wpływ rodziców na dzieci, w zależności od cech dziecka, może być różny. Podobnie efekty niektórych działań rodzicielskich są funkcją temperamentu dziecka.

Podejście ekologiczne podkreśla, że w opiece nad dziećmi powinno się uwzględniać dziecko i rodziców jako indywidualne jednostki, a także cały system rodzinny oraz środowisko. Oznacza to, że w większości krajów europejskich z coraz większą rezerwą podchodzi się do umieszczania dziecka w instytucji opieki lub w rodzinie zastępczej oraz że powstaje coraz więcej programów skoncentrowanych na rodzinie i podejmuje się coraz więcej działań wspierających rodzinę.

Preferuje się różnego rodzaju „edukacyjne wsparcie rodziny”, organizowane przez ośrodki opieki dziennej czy rodziny zastępcze oferujące opiekę dzienną. Rodzice są wspierani przez te ośrodki lub rodziny w radzeniu sobie z codziennymi problemami domowymi i wychowawczymi. Warto zwrócić również uwagę na bardziej zróżnicowane formy usług nastawionych na udzielanie pomocy większej liczbie dzieci i młodych ludzi, nasilającą się tendencją do umieszczania dzieci pod opieką krewnych oraz rosnące wysiłki w pozyskiwaniu profesjonalnych opiekunów, przygotowanych do pracy z młodymi ludźmi manifestującymi złożone problemy.

Niniejszy dokument został opracowany w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Milanówku** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 17. ust. 1. pkt 1 i 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami). Program ma na celu wzmocnienie pozycji dziecka i rodziny w mieście poprzez zaplanowanie kompleksowych i zintegrowanych działań, które będą podejmowane w ramach lokalnego systemu pomocy dziecku i rodzinie.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, najczęściej wspólne nazwisko i wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym dokumentem zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji

pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18. roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się: zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przystosowaniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przystosowania nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W MIEŚCIE

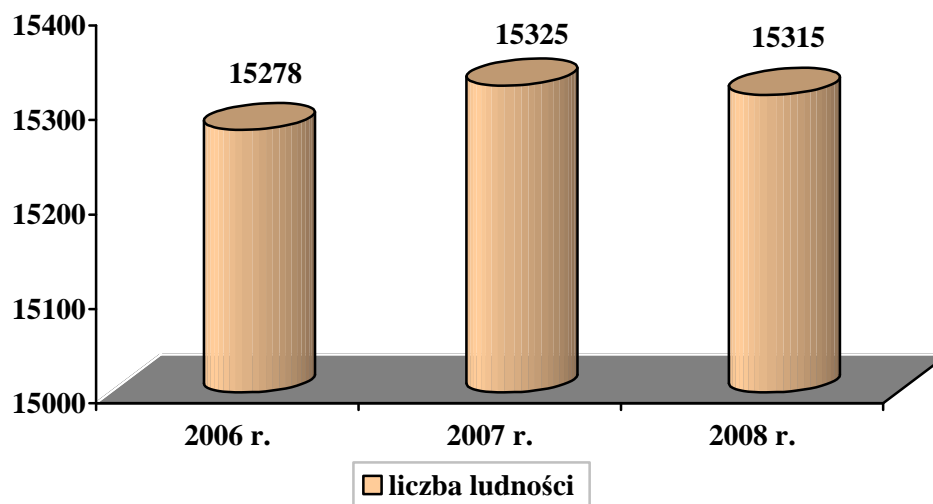
Diagnoza sytuacji dziecka i rodziny w mieście Milanówka została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie do tego celu skonstruowanych ankiet, przekazanych przedstawicielom placówek oświatowych oraz osobom mającym wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. Diagnoza uwzględnia również badanie metodą SWOT, które umożliwiło identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu wsparcia rodziny i dziecka.

3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA MIESZKAŃCÓW MIASTA

Sytuacja demograficzna mieszkańców miasta Milanówka została opracowana na podstawie danych Urzędu Miasta Milanówka z lat 2006-2008. Ich analiza umożliwiła zobrazowanie obecnej struktury demograficznej ludności i dokonanie prognozy na najbliższe lata.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna mieszkańców miasta ulegała zmianom. Dane szczegółowe dotyczące liczby ludności (m.in. z podziałem na płeć) oraz struktury wiekowej mieszkańców przedstawiają poniższe wykresy.

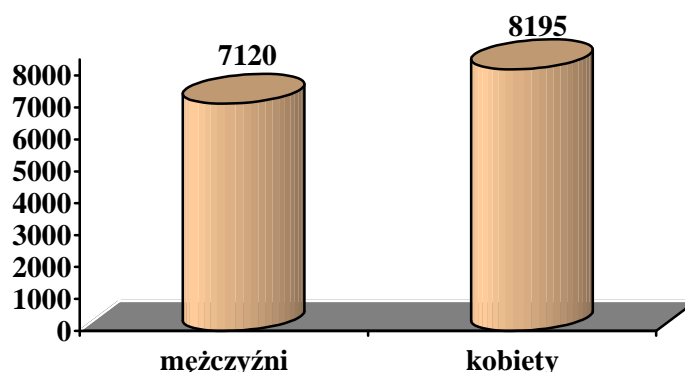
Wykres 1. Ludność miasta w latach 2006-2008

Dane Urzędu Miasta Milanówka.

Analizując liczbę ludności miasta Milanówka w latach 2006-2008, należy stwierdzić, iż ulegała ona nieznacznym wahaniom i była najwyższa w 2007 roku. W poszczególnych latach w mieście zamieszkiwała następująca liczba mieszkańców: w 2006 r. – 15.278 osób, w 2007 r. – 15.325 osób, a w 2008 r. – 15.315 osób.

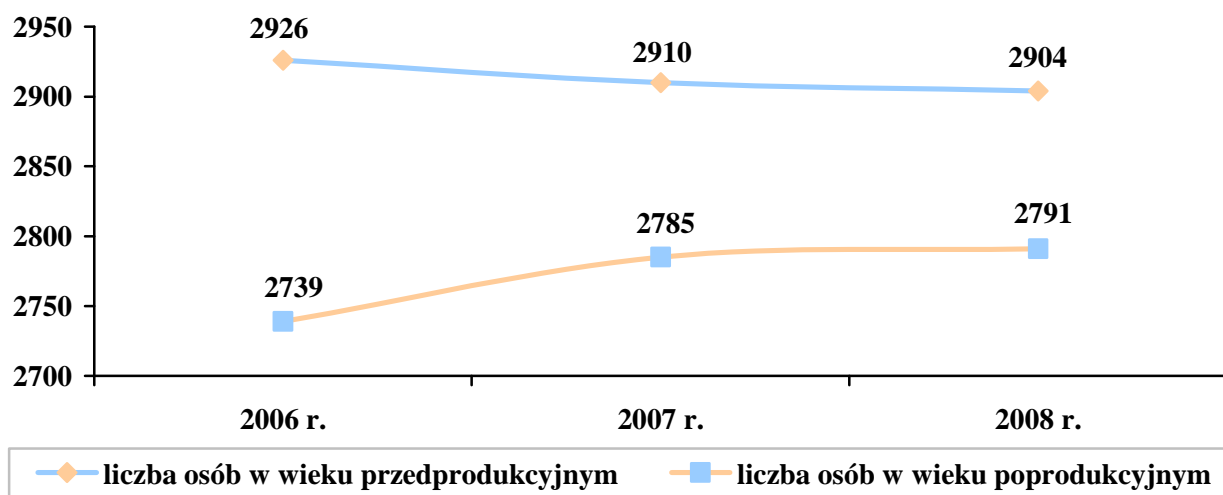
Wykres 2. Ludność miasta według płci z końcem 2008 roku

Dane Urzędu Miasta Milanówka.

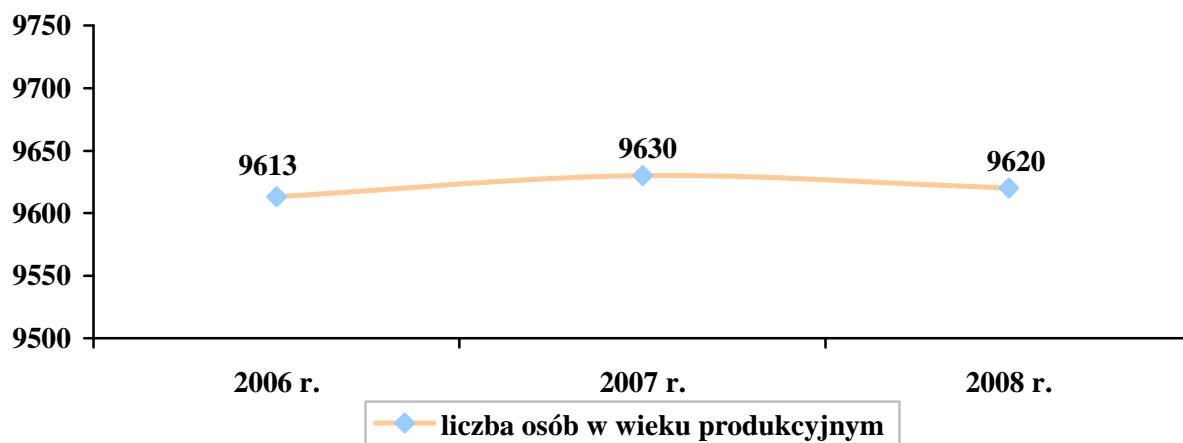
Według danych Urzędu Miasta Milanówka z 31 grudnia 2008 roku miasto zamieszkiwało 15.315 osób, w tym 7.120 mężczyzn i 8.195 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 115 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 1.134 osoby na 1 km².

Wykres 3. Ludność miasta w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2006-2008

Dane Urzędu Miasta Milanówka.

Wykres 4. Ludność miasta w wieku produkcyjnym w latach 2006-2008

Dane Urzędu Miasta Milanówka.

W latach 2006-2008 w mieście Milanówku liczba osób w wieku przedprodukcyjnym spadała, liczba osób w wieku produkcyjnym ulegała wahaniom, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym rosła. Choć z powyższych przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności miasta była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z liczbą osób w wieku poprodukcyjnym, to jednak warto zwrócić uwagę na negatywną tendencję (spadek liczby dzieci i młodzieży oraz wzrost liczby osób starszych) świadcząca o starzeniu się lokalnej społeczności.

Wpływ na sytuację demograficzną miasta miały m.in. takie czynniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Przyrost naturalny w mieście oraz ruch migracyjny jego mieszkańców w latach 2006-2008

Rok	Przyrost naturalny			Saldo migracji		
	Liczba urodzeń żywych	Liczba zgonów	Ogółem	W ruchu wewnętrznym	W ruchu zewnętrznym	Ogółem
2006	148	160	-12	brak danych	57	brak danych
2007	154	176	-22	brak danych	24	brak danych
2008	152	189	-37	brak danych	-30	brak danych

Dane Urzędu Miasta Milanówka.

Jak pokazuje powyższe zestawienie, spadek liczby dzieci i młodzieży w mieście nie wynikał z malejącej dzietności rodzin, o czym świadczy pozostająca na podobnym poziomie liczba urodzeń żywych, lecz z uzyskania pełnoletności przez znaczną liczbę osób pozostających dotychczas w wieku przedprodukcyjnym. Generalnie w analizowanym okresie przyrost naturalny nie kształtował się korzystnie (z -12 w 2006 r. do -37 w 2008 r.), na co wpływ miała również wzrastająca liczba zgonów (ze 160 w 2006 r. poprzez 176 w 2007 r. do 189 w 2008 r.).

Na sytuację demograficzną miasta w omawianym okresie miał również wpływ ruch migracyjny jego mieszkańców. W 2006 roku saldo migracji w ruchu zewnętrznym było na poziomie dodatnim (+57), podobnie jak w 2007 roku (+24). Rok później sytuacja uległa diametralnej zmianie, bowiem było ono na poziomie ujemnym (-30).

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy sytuacji demograficznej miasta Milanówka na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy systematycznie zmniejszającej się w mieście liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat). Druga natomiast odnosi się do stałego wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej dla kobiet i 65 lat i więcej dla mężczyzn). Warto dodać, iż zwiększający się udział osób starszych w ogóle mieszkańców miasta wynika m.in. z pozytywnej przesłanki, jaką jest wydłużanie się średniego czasu życia.

3.2. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

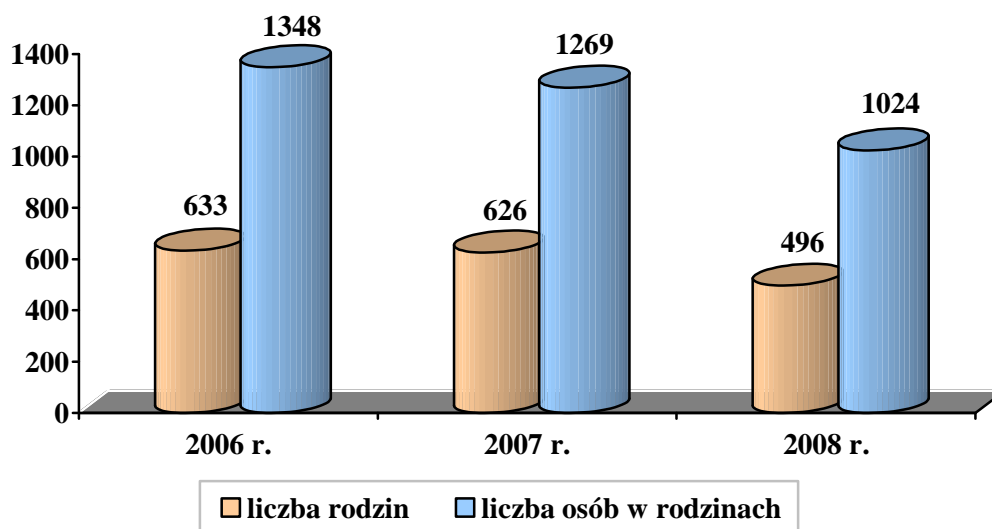
Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem (art. 2.1, 3.1 i 3.2 ustawy).

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w mieście Milanówku odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Działa on na podstawie i realizuje zadania wynikające m.in. z:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami),
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami),
- ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 ze zmianami),
- ustawy z dnia 7 września 2008 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zmianami),
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- statutu ośrodka.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe dotyczące liczby rodzin i przebywających w nich osób, objętych pomocą społeczną w mieście Milanówku w latach 2006-2008.

Wykres 5. Rodziny i przebywające w nich osoby, objęte pomocą społeczną w mieście w latach 2006-2008

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

W latach 2006-2008 liczba rodzin objętych systemem pomocy społecznej w mieście Milanówku spadała z roku na rok. Podobna tendencja miała miejsce w przypadku liczby osób w rodzinach. Wpływ na taką sytuację mógł mieć m.in. niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń (477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz 351 zł na osobę w rodzinie), który – przy spadku bezrobocia i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia – zawęził liczbę uprawnionych do korzystania ze wsparcia.

Poniższa tabela przedstawia typy rodzin objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2006-2008.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2006-2008

Typy rodzin		Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
		2006 r.	2007 r.	2008 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.
Rodziny ogółem		804	751	499	1.705	1.687	1.031
O liczbie osób:	1	401	346	262	401	346	262
	2	136	130	83	272	260	166
	3	114	104	74	342	312	222
	4	90	103	44	360	412	176
	5	51	58	23	255	290	115
	6 i więcej	12	10	13	75	67	90
W tym: rodziny z dziećmi ogółem		207	204	151	671	849	596
O liczbie dzieci:	1	72	66	66	153	198	198
	2	74	72	47	222	288	188
	3	42	46	30	168	230	150
	4	14	15	4	84	90	24
	5	1	1	2	7	7	16
	6	1	1	1	8	8	10

	7 i więcej	3	3	1	29	28	10
Rodziny niepełne ogółem		94	96	94	272	288	286
O liczbie dzieci:	1	37	37	36	74	74	72
	2	35	37	38	105	111	121
	3	15	14	17	53	56	72
	4 i więcej	7	8	3	40	47	21
Rodziny emerytów i rencistów ogółem		240	205	179	391	362	294
O liczbie dzieci:	1	156	123	116	156	123	116
	2	46	33	33	86	66	66
	3	20	26	18	60	78	54
	4 i więcej	21	23	12	89	95	58

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

Analizując strukturę rodzin objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2006-2008, należy stwierdzić, iż najliczniejsze grupy stanowiły rodziny jednoosobowe. Kolejną grupę tworzyły rodziny dwuosobowe.

Odmienne wyglądała struktura beneficjentów biorąc pod uwagę poszczególne typy rodzin. W przypadku rodzin z dziećmi największą grupę w 2006 i 2007 roku stanowiły rodziny posiadające dwoje dzieci, natomiast w 2008 roku rodziny mające pod swoją opieką jedno dziecko. Wśród rodzin niepełnych w omawianym okresie dominowały rodziny posiadające jedno dziecko lub dwoje dzieci. W przypadku rodzin emerytów i rencistów, największe grupy beneficjentów w latach 2006-2008 stanowiły rodziny jednoosobowe, drugą były rodziny dwuosobowe.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera listę powodów przyznania osobom i rodzinom wsparcia z systemu pomocy społecznej. Obejmuje ona kilkanaście przyczyn. Poniższa tabela przedstawia najczęstsze powody udzielenia pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku w latach 2006-2008.

Tabela 3. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w latach 2006-2008

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach			
	Rok	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Ubóstwo		525	416	268	1.023	837	604
Bezrobocie		284	247	148	705	354	375
Niepełnosprawność		297	270	270	590	519	488
Długotrwała lub ciężka choroba		232	178	187	434	350	360

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż zasadniczą przyczyną przyznawania rodzinom pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku w latach 2006-2008 było ubóstwo. Liczba rodzin objętych wsparciem z tego powodu malała z roku na rok. W analizowanym okresie istotnymi powodami udzielenia pomocy były także: bezrobocie oraz niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba.

Najczęściej świadczonymi rodzinom formami pomocy były w latach 2006-2008: praca socjalna, zasiłki celowe i w naturze, posiłek oraz zasiłki stałe i okresowe.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe na temat świadczeń rodzinnych przyznanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku w 2008 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w 2008 roku

Rodzaj świadczenia rodzinnego	Liczba świadczeń rodzinnych
Zasiłek rodzinny	8.673
Zasiłek pielęgnacyjny	2.640
Dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1.034
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	523
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	506
Dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	502
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	434
Dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	374
Świadczenie pielęgnacyjne	373
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	143
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	35

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

W 2008 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku wydał łącznie 2.064.200 zł na świadczenia rodzinne dla 541 rodzin. Wśród świadczeń dominował zasiłek rodzinny (8.673 świadczenia), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny (2.640) oraz dodatki do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (1.034), samotnego wychowywania dziecka (523), podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (506) i kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (502).

W 2008 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku opłacił również odpowiednio 363 i 290 składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne.

Zaliczka alimentacyjna była świadczeniem realizowanym do 30.09.2008 r. na mocy ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 ze zmianami). Świadczenie to było wypłacane dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Od 1 października 2008 r. wypłacane są świadczenia z funduszu alimentacyjnego w oparciu o zapisy ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zmianami). Dane szczegółowe dotyczące liczby zaliczek i świadczeń alimentacyjnych wypłaconych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku w latach 2006-2008 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane przez OPS w latach 2006-2008

Liczba przyznanych zaliczek i świadczeń		
2006 r.	2007 r.	2008 r.
1.385 zaliczek	1.122 zaliczki	740 zaliczek i 260 świadczeń

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

W latach 2006-2008 liczba zaliczek i świadczeń alimentacyjnych przyznanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku malała z roku na rok. Najwyższy poziom osiągnęła w 2006 roku, a najniższy w 2008 roku. Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną przez miasto, a realizowaną przez OPS na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Dane szczegółowe dotyczące liczby rodzin i wydatkowanych na ten cel kwot przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe wypłacone przez OPS w latach 2006-2008

2006 r.		2007 r.		2008 r.	
Liczba rodzin	Wartość wypłaconych dodatków	Liczba rodzin	Wartość wypłaconych dodatków	Liczba rodzin	Wartość wypłaconych dodatków
277	393.019,97 zł	223	410.623,03zł	200	314.577,15 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Milanówku.

Liczba rodzin otrzymujących dodatki mieszkaniowe wypłacane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku w latach 2006-2008 ulegała zmniejszeniu, natomiast ich wartość była najwyższa w 2007 roku. W 2006 roku OPS przyznał dodatki dla 277 rodzin na kwotę 393.019,97 zł, rok później dla 223 rodzin na sumę 410.623,03zł, a w 2008 roku dodatki otrzymało 200 rodzin na kwotę 314.577,15 zł.

3.3. DZIECKO W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Sieć placówek oświatowo-wychowawczych w mieście Milanówku w roku szkolnym 2008/2009 tworzyły placówki publiczne i niepubliczne: jedno przedszkole publiczne (290 dzieci) i sześć niepublicznych (231), trzy publiczne szkoły podstawowe (827 uczniów) i dwie niepubliczne (274), dwa gimnazja publiczne (416 uczniów) i jedno niepubliczne (119), siedem publicznych szkół ponadgimnazjalnych (888 uczniów) i jedna niepubliczna (80). Jeśli chodzi o szkoły ponadgimnazjalne, to funkcjonowały one w strukturze zespołów szkół jako: Zespół Szkół nr 1 przy ul. Piasta 14 (jedna szkoła dla młodzieży i jedna dla dorosłych), Zespół Szkół nr 2 przy ul. Wójtowskiej 3 (siedem szkół dla młodzieży). Ponadto w Milanówku funkcjonowało Społeczne Liceum Ogólnokształcące nr 5 przy ul. Fiderkiewicza 41.

Analiza sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w następujących placówkach: Społeczne Liceum Ogólnokształcące nr 5 (81 uczniów), Zespół Szkół nr 1 (468 uczniów), Zespół Szkół nr 2 (437 uczniów), Zespół Szkół nr 3 (475 uczniów), Gimnazjum Społeczne Milanowskiego Towarzystwa Edukacyjnego (119 uczniów), Szkoła Podstawowa nr 2 (298 uczniów) oraz Integracyjna Szkoła Podstawowa nr 18 (163 uczniów).

Badania pozwoliły zdiagnozować otoczenie uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży.

Zasoby i oferta szkolna

Cztery ankietowane szkoły prowadzą dożywianie uczniów, wszystkie zapewniają dostęp do sieci Internet i sal gimnastycznych, w dwóch funkcjonują klasy integracyjne. Wszystkie szkoły zatrudniają pedagoga, pięć pielęgniarkę, trzy logopedę, trzy psychologa, a jedna doradcę zawodowego.

Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe i różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia sportowe, komputerowe oraz zajęcia z projektów edukacyjnych), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi pięć szkół oferuje zajęcia wyrównawcze, cztery zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, trzy zajęcia logopedyczne, jedna zajęcia socjoterapeutyczne, jedna psychoterapeutyczne, jedna pomoc psychologiczną i pedagogiczną.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy uczniów w odpowiedzi na pytanie otwarte, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin będącą skutkiem bezrobocia, która prowadzi do odrzucenia i izolacji dzieci z ubogich rodzin przez rówieśników, rozbicia rodzin, dysfunkcji występujących w domu, a odnoszących się m.in. do niewydolności wychowawczej, zaniedbywania dzieci i alkoholizmu rodziców. Ponadto pedagodzy podnosili problemy związane z agresją i przemocą uczniów, uzależnieniem od nikotyny, narkotyków, alkoholu i internetu.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Dane szczegółowe na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów zawiera poniższa tabela.

Tabela 7. Problemy występujące w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów z miasta

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		występuje (liczba szkół/rodzin)	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
1.	Alkoholizowanie się	4	33	3
2.	Narkotyzowanie się	2	11	5
3.	Palenie papierosów	6	41	1
4.	Ucieczki z domu	1	3	6
5.	Kradzieże	2	7	5
6.	Agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	4	55	3
7.	Autoagresja	2	6	5
8.	Przestępczość ujawniona	2	2	5
9.	Niszczenie mienia szkolnego	4	19	3
10.	Udział w grupach negatywnych	–	–	7
11.	Opieka kuratora sądowego	2	36	5
12.	Przemoc w rodzinie	3	16	4
13.	Zaniedbanie przez dom	4	29	3
14.	Wykorzystywanie seksualne	–	–	7

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych miasta.

Do problemów najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów ankietowani zaliczyli: sięganie po środki uzależniające w postaci papierosów, narkotyków i alkoholu, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, niszczenie mienia szkolnego, zaniedbanie przez dom, przemoc w rodzinie, oraz problemy wymagające nadzoru kuratora i kradzieże (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto liczbę szkół/rodzin, w których ujawniono dany problem).

Bezpieczeństwo w mieście

Według ankietowanych w mieście są miejsca wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Zaliczyli do nich: okolice stacji PKP (w rejonie kładki), tzw. dołek u zbiegu ul. Fiderkiewicza i Krótkiej, Łęgi na Skraju, Kacze Doły, Park Lasockiego, okolice ul. Wojska Polskiego (lasek) oraz placyk przy ul. Przyszłość.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby podjąć, ankietowani wskazywali głównie na potrzebę prowadzenia profilaktyki uzależnień (narkotyki, papierosy, alkohol, internet), zdrowotnej (AIDS) i w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz rozwiązywania konfliktów, a także wspierania uczniów z problemami psychologicznymi oraz prowadzenia pedagogizacji rodziców i promocji zdrowego stylu życia. Ponadto wskazywali na konieczność organizowania warsztatów umiejętności społecznych, zajęć socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych.

Podjmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, niektórzy ankietowani stwierdzili, iż należy prowadzić badania ankietowe na temat poczucia bezpieczeństwa. Uznano, że głębszego rozpoznania wymagają przyczyny uzależnienia od alkoholu w rodzinach uczniów. Ponadto badania diagnostyczne obejmować powinny zjawiska agresji i przemocy oraz uzależnień na terenie szkoły, a także kwestię przystosowania młodzieży do pełnienia ról społecznych.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali na konieczność zagospodarowania czasu wolnego (tworzenie miejsc, w których młodzież mogłaby rozwijać zainteresowania, dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych, wyjazdów do teatru i muzeum), krytycznie odnosząc się do oferty miasta kierowanej do młodzieży. Podkreślali, że w celu zaspokojenia potrzeb dzieci i młodzieży należy poprawić przepływ informacji o rodzinach potrzebujących pomocy i objętych pomocą, przeszkolić kadrę pedagogiczną i zainicjować współpracę między szkołami na rzecz poprawy bezpieczeństwa uczniów. Zwracali też uwagę na potrzebę likwidacji barier architektonicznych.

Możliwości przyczynienia się przez szkoły do poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali m.in. na możliwość rozwijania wolontariatu wśród młodzieży gimnazjalnej, zapewniania uczniom alternatywnych form spędzania czasu wolnego (poprzez prowadzenie zajęć pozalekcyjnych, promowanie sportu) oraz odpowiedniej opieki psychologiczno-pedagogicznej. Jednocześnie deklarowali gotowość udostępnienia sali i terapeutów prowadzących integrację sensoryczną dla podopiecznych OPS. Niektórzy ankietowani uznali, że w celu poprawy sytuacji dziecka niezbędne jest informowanie odpowiednich służb o miejscach i zdarzeniach niepokojących.

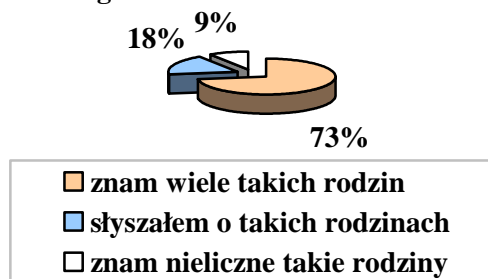
3.4. RODZINA I DZIECKO W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została dokonana na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, tj. przedstawicieli Urzędu Miasta, placówek oświatowych, kulturalnych, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła, pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.

Badanie to pozwoliło – po pierwsze – uzyskać informacje na temat wybranych kwestii odnoszących się do funkcjonowania dzieci i rodziny w środowisku lokalnym – po drugie – zidentyfikować bariery ograniczające możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży – a po trzecie – wskazać najważniejsze problemy, z którymi borykają się dzieci i rodziny. Ponadto respondenci, odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, przedstawili propozycje działań, jakie należałoby podjąć w mieście m.in. w celu: poprawy sprawności dzieci i młodzieży, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku, polepszenia stanu zdrowia dzieci i młodzieży, poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych, zwiększenia poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz wsparcia dzieci z rodzin ubogich.

W pierwszej kolejności zapytano respondentów o znajomość rodzin ubogich mieszkających w mieście. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Czy dużo jest rodzin ubogich w mieście?

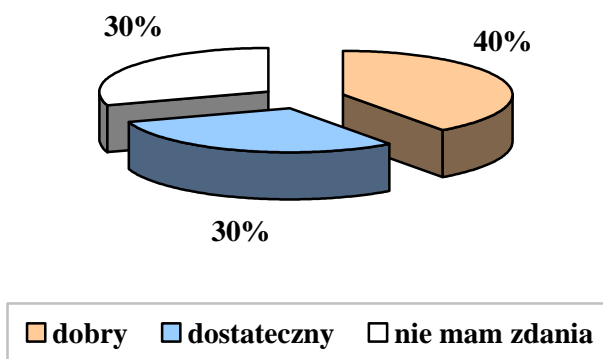

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Sytuacja materialna rodzin z miasta Milanówka nie jest zadowalająca. Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 82%) stwierdziła, iż zna rodziny ubogie, a kolejne 18% respondentów odpowiedziało, że o nich słyszało. Oznacza to, że statystycznie zjawisko ubóstwa jest znane mieszkańcom z autopsji.

Odpowiadając na kolejne pytanie respondenci oceniali dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi z miasta. Opinie badanych na ten temat przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w mieście?

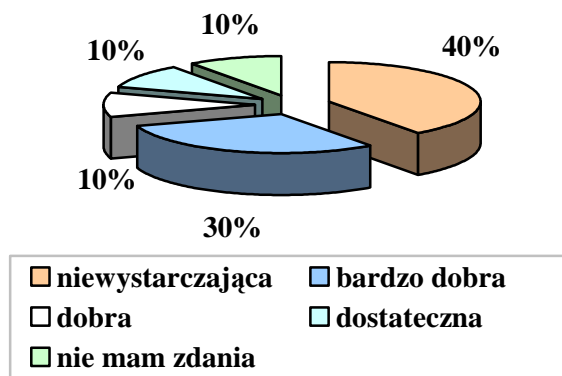

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W kwestii dostępności rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, 40% badanych uznało, że jest ona dobra, a 30%, że dostateczna. Tyle samo badanych nie miało zdania na ten temat.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające ocenić respondentom ofertę organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 8. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście

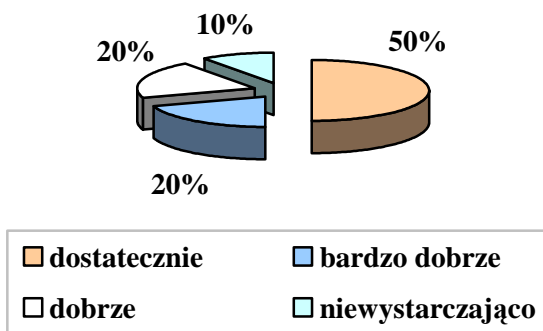

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

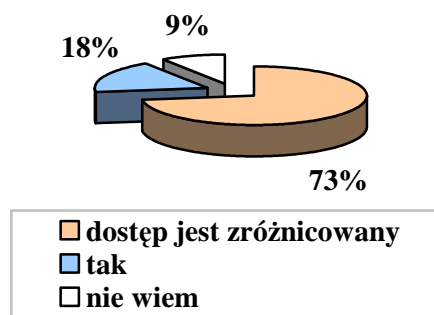
W sprawie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście, łącznie połowa respondentów wyraziła pozytywne opinie, uznając ją za bardzo dobrą, dobrą lub dostateczną. Odmiennego zdania było jednak 40% ankietowanych.

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat podejmowanych w mieście działań profilaktycznych w zakresie alkoholizmu i narkomanii oraz ocenę dostępności nieletnich do alkoholu i narkotyków.

Wykres 9. Ocena działań związanych z profilaktyką alkoholową i narkomanią

Wykres 10. Czy dzieci w mieście mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków?

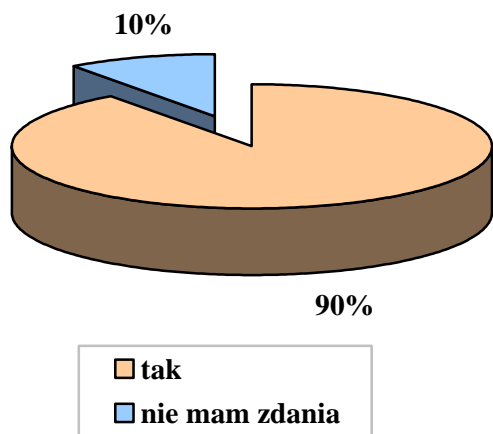
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając realizowane w mieście działania związane z profilaktyką alkoholową i narkomanią, połowa badanych stwierdziła, iż są one dostateczne, a za bardzo dobre lub dobre uznało je w sumie 40% pytaných mieszkańców. Jedynie 10% ankietowanych było odmiennego zdania.

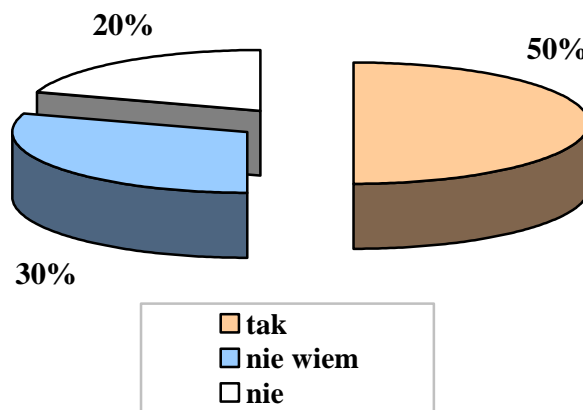
W kwestii dostępu nieletnich do alkoholu i narkotyków, 73% ankietowanych było zdania, że jest on zróżnicowany. Za łatwy uznało dostęp do alkoholu i narkotyków 18% badanych.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w placówkach szkolnych i miejscach publicznych w mieście. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie rejonów wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 11. Czy szkoły i miejsca publiczne w mieście są bezpieczne dla dzieci?

Wykres 12. Czy w mieście są rejonów, wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka?

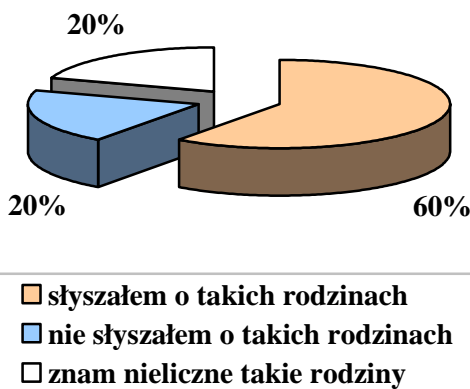
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oceniając stan bezpieczeństwa w szkołach i miejscach publicznych w mieście, 90% ankietowanych stwierdziło, że są one bezpieczne dla dzieci, a 10% badanych nie zajęło stanowiska w tej sprawie.

O występowaniu rejonów wymagających szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka przekonanych było natomiast 50% ankietowanych. Przeciwną opinię wyraziło 20% badanych. Ci pierwsi do takich rejonów zaliczyli: szkoły (ze względu na obecność narkotyków), stację kolejową, łęgi przy ul. Bliskiej, „Kacze doły” za ul. Wójtowską i blokowiska.

Osobne zagadnienia w ankiecie stanowiły kwestie przemocy wobec dzieci oraz wykorzystywania seksualnego nieletnich. Ankietowani wypowiadali się na temat znajomości rodzin, w których dzieci są bite i krzywdzone, a także przypadków wykorzystywania seksualnego w mieście. Opinie badanych w tych kwestiach przedstawiają poniższe wykresy.

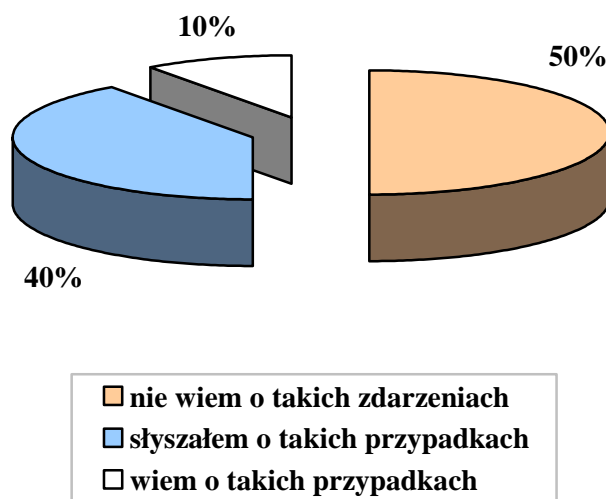
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci są bite i krzywdzone?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podjmując problem przemocy domowej, której ofiarami są dzieci, 60% badanych odpowiedziało, że słyszało o takich przypadkach, a kolejne 20% przyznało, że zna nieliczne przypadki stosowania przemocy wobec dzieci. Jednocześnie 20% respondentów stwierdziło, że nie słyszało o takich przypadkach.

Wykres 14. Czy zdarzają się w mieście przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci?

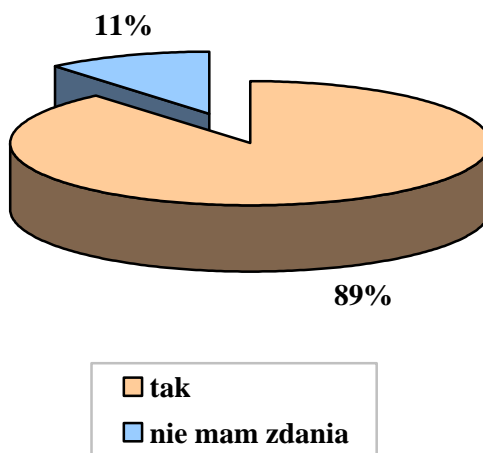

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Podjmując problem wykorzystywania seksualnego dzieci, połowa respondentów stwierdziła, iż nie wie o takich zdarzeniach. Jednocześnie jednak 40% badanych przyznało, że słyszało o takich przypadkach, a 10% że ma wiedzę o przypadkach wykorzystywania seksualnego dzieci.

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło opieki przedszkolnej w mieście. Respondenci wypowiedali się na temat potrzeby zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych.

Wykres 15. Czy należałoby zorganizować więcej miejsc w przedszkolach?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Analizując potrzebę zwiększenia liczby miejsc w placówkach przedszkolnych funkcjonujących w mieście, zdecydowana większość badanych (89%) stwierdziła, iż należy podjąć działania w tym kierunku. Nie miało zdania na ten temat 11% ankietowanych.

Poniżej zostały przedstawione odpowiedzi ankietowanych na pytania otwarte dotyczące barier ograniczających możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży w mieście oraz najważniejszych problemów, z którymi borykają się dzieci i rodziny, a także zaproponowane przez nich działania, jakie należałoby podjąć w mieście w celu poprawy sytuacji dzieci, młodzieży i rodzin.

Bariery ograniczające możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym

Według ankietowanych dzieci i młodzież natrafiają w mieście na następujące bariery:

- ograniczona liczba alternatywnych form i – co się z tym wiąże – miejsc spędzania czasu wolnego,
- ograniczony dostęp do infrastruktury sportowej,
- bariery finansowe wynikające z bezrobocia i niskich zarobków rodziców.

Najważniejsze problemy, z którymi borykają się dzieci, młodzież i rodziny

Zdaniem respondentów głównymi problemami, do rozwiązania których miasto musi znaleźć odpowiednie warunki i możliwości, aby poprawić sytuację dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, są:

- niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin – niski poziom zainteresowania dzieckiem (zaniedbywanie obowiązków wychowawczych przez zapracowanych rodziców, problemy wychowawcze z młodzieżą gimnazjalną),
- alkoholizm i przemoc w rodzinach,
- sięganie przez młodzież po środki uzależniające (papierosy, alkohol),
- stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej,
- niewiara we własne możliwości wśród uczniów i brak motywacji do nauki,
- niska ocena skuteczności działań profesjonalistów na rzecz dziecka i rodziny.

Co należy zmienić?

W celu poprawy istniejącej sytuacji ankietowani zaproponowali rozwiązania w poszczególnych obszarach.

1. Działania w zakresie poprawy sprawności, upowszechniania sportu i organizacji wypoczynku

- budowa ośrodków sportu (w tym krytego basenu, całorocznego lodowiska),
- zwiększenie dostępności do hal sportowych i innych obiektów sportowych (bezpłatny lub tańszy wstęp),
- organizowanie klubów młodzieżowych z ofertą odpowiadającą oczekiwaniom młodzieży,
- organizowanie tanich wycieczek,
- dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
- poszerzenie oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych.

2. Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży

- przeprowadzanie systematycznych badań profilaktycznych i okresowych,
- zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, w tym psychiatrycznej, stomatologicznej,
- promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród młodzieży i rodziców,
- uczestnictwo młodzieży w szkolnych programach profilaktycznych na temat unikania używek
- i radzenia sobie ze stresem.

3. Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych

- poszerzenie oferty zajęć skierowanej do dzieci niepełnosprawnych,
- zwiększenie dostępu do opieki i rehabilitacji,
- zwiększenie liczby miejsc dla dzieci niepełnosprawnych w przedszkolach i szkołach,
- szkolenie nauczycieli w zakresie postępowania z dziećmi niepełnosprawnymi,
- zapewnienie dostępu do specjalistów (np. psychologa, logopedy),
- likwidowanie barier, m.in. architektonicznych w placówkach oświatowych.

4. Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży

- proponowanie atrakcyjnych, alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- edukowanie dzieci w zakresie bezpieczeństwa poprzez realizację programów profilaktycznych oraz organizowanie prelekcji z udziałem specjalistów, w tym pedagogów i przedstawicieli policji,
- prowadzenie warsztatów w celu podniesienia wiedzy i świadomości uczniów w zakresie zachowań bezpiecznych i profilaktyki uzależnień,
- instalowanie w okolicach szkół barier ochronnych i spowalniaczy ruchu,
- kontrola przewozów dzieci,
- rozbudowa monitoringu wizyjnego,
- zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych i straży miejskiej w miejscach publicznych.

5. Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich

- udzielanie dzieciom, młodzieży i ich rodzinom wsparcia finansowego (przyznawanie stypendiów, dofinansowanie wycieczek szkolnych, dojazdów do szkół, wypoczynku letniego i zimowego) oraz rzeczowego (wyprawki szkolne, wsparcie w postaci dożywiania),

- organizowanie dofinansowywanych przez Urząd Miasta kursów z zakresu nauki języków obcych,
- zacieśnienie współpracy OPS ze szkołami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dzieci i młodzieży,
- prowadzenie zbiórek darów,
- objęcie zajęciami pozalekcyjnymi większej grupy dzieci i młodzieży z rodzin ubogich,
- zapewnienie wsparcia specjalistów, m.in. psychologa, terapeuty.

6. Inne działania mogące wpływać na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym:

- pomoc uczniom Społecznego Liceum Ogólnokształcącego uczniom z deficytami związanymi z uczeniem się ze szkół podstawowych i gimnazjalnych,
- tworzenie miejsc, w których dzieci mogą spędzać czas pod nadzorem,
- wspieranie i kształtowanie umiejętności wychowawczych rodziców,
- zorganizowanie klubu młodzieżowego,
- wspieranie i promowanie rodzin wielodzietnych (nie tylko patologicznych),
- powołanie zespołów interdyscyplinarnych i grup wsparcia dla rodzin.

3.5. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNĄ

W roku 2008 pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Grodzisku Mazowieckim udzielili wsparcia 217 uczniom z Milanówka, w tym:

- ze szkół podstawowych – 109 uczniom,
- z gimnazjów – 61 uczniom,
- ze szkół ponadgimnazjalnych – 33 uczniom,
- z przedszkoli – 14 uczniom.

Uczniowie byli zgłaszani do Poradni przez rodziców. Powodem były trudności w nauce wynikające z dysfunkcji rozwojowych dzieci, tj.: intelektualnych, emocjonalnych, osobowościowych, adaptacyjnych i innych. Po szczegółowych badaniach rodzice/opiekunowie dzieci otrzymali pisemne wskazania do pracy dotyczące przezwycięzania psychofizycznych trudności rozwojowych. Najtrudniejsze przypadki (złożone problemy rozwojowe) objęte były terapią pedagogiczną prowadzoną przez specjalistów z PPP w Grodzisku Mazowieckim.

3.6. PRZESTĘPCZOŚĆ WŚRÓD NIELETNICH

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań, szczególnie ludzi młodych.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością wśród nieletnich w 2008 roku przeprowadzonej przez Komisariat Policji w Milanówku wynika, iż w mieście odnotowano: 1 przestępstwo dotyczące uszczerbku na zdrowiu (1 sprawca), 1 przestępstwo bójki lub pobicia (2 sprawców), 2 przestępstwa kradzieży mienia (2 sprawców) oraz 6 przestępstw na szkodę funkcjonariusza publicznego, którymi byli nauczyciele (2 sprawców).

Należy zaznaczyć, że powyższe dane dotyczą przestępstw w rozumieniu Kodeksu Karnego i nie dotyczą czynów zabronionych w rozumieniu Kodeksu Wykroczeń. Omawiając kwestie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną dodać należy, że w 2008 roku Komisariat Policji w Milanówku prowadził 12 postępowań o znęcanie się nad rodziną. Ponadto policjanci zatrzymali w omawianym okresie 32 osoby do wytrzeźwienia.

3.7. DZIECKO I RODZINA POD KURATELĄ SĄDOWĄ

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

III Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim na koniec 2008 roku prowadził następujące sprawy związane z pozbawieniem lub ograniczeniem władzy rodzicielskiej: umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej (4 sprawy), nadzór kuratora (14), umieszczenie w rodzinie zastępczej (9), ustanowienie opieki prawnej (2), przydzielenie nadzoru kuratora do pomocy w wychowaniu (5). Wobec nieletnich, którzy popełnili czyn karalny, zastosowano następujące środki wychowawcze: nadzór rodziców (2 nieletnich), umieszczenie w MOS (1), umieszczenie w MOW (1),

umieszczenie w zakładzie poprawczym (2). Wobec 4 nieletnich zastosowani nadzór kuratora z powodu ich demoralizacji. Wobec jednej osoby zastosowani nadzór nad leczeniem odwykowym.

Według danych II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim wykonującego orzeczenia w sprawach karnych, na koniec grudnia 2008 roku kuratorzy prowadzili dozory w 75 sprawach, którymi objęto 65 osób z miasta Milanówka. Ponadto kontrolowali wykonywanie obowiązków przez 19 skazanych w okresie próby bez dozoru. Jednocześnie kuratorzy zawodowi i społeczni przeprowadzili 219 wywiadów.

3.8. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, stanowiąc efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Przedstawiona poniżej analiza została przygotowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Milanówku i odnosi się do sytuacji rodziny i dziecka w mieście oraz lokalnego systemu ich wsparcia.

Mocne strony

- wystarczająca liczba dobrze wykwalifikowanej kadry w systemie pomocy społecznej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- prowadzenie przez samorząd działalności w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,
- współdziałanie instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży w mieście,
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych przez pracowników służb społecznych,
- propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- niedostateczne środki finansowe na różne formy wspierania rodzin, dzieci i młodzieży,
- niewystarczające zaplecze instytucjonalne,
- słaby przepływ informacji w obszarze wspierania rodzin i dzieci,
- deficyt organizacji pozarządowych pracujących na rzecz dzieci i rodziny,
- brak placówki resocjalizacyjnej,
- niedostateczna baza zabezpieczająca potrzeby społeczne, w tym niedostateczna liczba placówek pomocy dla samotnych matek z dziećmi, brak miejsc dla ofiar przemocy w rodzinie,
- niedostateczne działania samorządu w zakresie zapobiegania dysfunkcjom rodziny,
- warunki niesprzyjające prowadzeniu skutecznej pracy socjalnej,
- brak analiz potrzeb dzieci i młodzieży,
- ograniczony dostęp dzieci i młodzieży do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Szanse

- brak występowania zjawiska rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej,
- wystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu wolnego,
- stabilność prawa w obszarze pomocy społecznej dziecku i rodzinie,
- dobra współpraca pomiędzy szkołą a rodziną – zacieśnienie kontaktów nauczycieli z rodzicami,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych,
- możliwość zacieśnienia współpracy organizacji pozarządowych i fundacji na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin,
- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej, dającym m.in. możliwość pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych.

Zagrożenia

- ograniczone znaczenie organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- niesprzyjające udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży przeniesienie części uprawnień organów centralnych na organy samorządowe,
- zwiększające się zaburzenia funkcjonowania rodziny spowodowane problemem uzależnień, rozpadem więzi rodzinnych, przemocą w rodzinie, ubóstwem, bezrobociem.
- niedostateczna oferta zagospodarowania czasu wolnego stwarzająca możliwość powstawania grup nieformalnych o niepożądanym charakterze i niewłaściwych zachowań.

3.9. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W MIEŚCIE

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie kwestii dziecka i rodziny są instytucje i organizacje działające w mieście. Prezentujemy te, które mogą mieć największy wpływ na poprawę sytuacji i dziecka i rodziny.

Tabela 8. Instytucje i organizacje w mieście mające największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny

Lp.	Nazwa instytucji	Adres instytucji i numer telefonu
1.	Zespół Szkół Gminnych nr 1	05-822 Milanówek, ul. Królewska 69, tel. 22 758 35 24
2.	Zespół Szkół Gminnych nr 2 im. gen. J. Bema	05-822 Milanówek, ul. Wójtowska 3, tel. 22 758 33 16
3.	Zespół Szkół Gminnych nr 3 im. F. Chopina	05-822 Milanówek, ul. Żabie Oczko 1, tel. 22 758 34 60
4.	Zespół Szkół nr 1	05-822 Milanówek, ul. Piasta 14, tel. 22 758 32 44
5.	Szkoła Podstawowa	05-822 Milanówek, ul. Literacka 20, tel. 22 758 34 85
6.	Integracyjna Społeczna Szkoła Podstawowa nr 18	05-822 Milanówek, ul. Spacerowa 3, tel. 22 758 32 44
7.	Gimnazjum Społeczne Milanowskiego Towarzystwa Edukacyjnego	05-822 Milanówek, ul. Brzozowa 1, tel. 22 758 34 02
8.	Społeczne Liceum Ogólnokształcące nr 5	05-822 Milanówek, ul. Fiderkiewicza 41, tel. 22 758 36 92
9.	Przedszkole nr 1	05-822 Milanówek, ul.
10.	Milanowskie Centrum Kultury	05-822 Milanówek, ul. Kościelna 3, tel. 22 758 39 60
11.	Pełnomocnik Burmistrza ds. profilaktyki uzależnień	05-822 Milanówek, ul. Warszawska 37, tel. 22 724 94 69
12.	Ośrodek Pomocy Społecznej	05-822 Milanówek, ul. Fiderkiewicza 41, tel. 22 724 97 92
13.	Środowiskowy Klub Wsparcia dla Dzieci i ich Rodzin działający przy OPS	05-822 Milanówek, ul. Na Skraju 2 i ul. Turczynek 3A
14.	Fundacja „Homo Homini”	05-822 Milanówek, ul. Krasińskiego
15.	Klub Sportowy MILAN	05-822 Milanówek, ul. Ciasna 8
16.	Hufiec ZHP im. J. Kusocińskiego	05-822 Milanówek, ul. Królewska 69

Dane Urzędu Miasta Milanówka.

3.10. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Zespół opracowujący niniejszy dokument, opierając się na materiale analitycznym oraz przesłankach wynikających z ogólnopolskich dokumentów diagnostycznych i programowych, uznał, że działania zaprogramowane w ramach programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną powinny służyć:

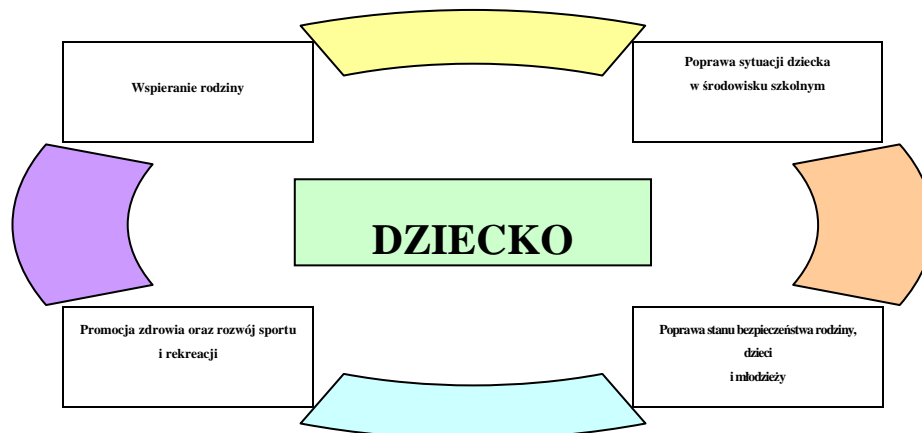
- wsparciu rodziny,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym,
- polepszeniu stanu zdrowia populacji, w szczególności poprzez rozwój sportu i rekreacji,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

W zakresie wsparcia rodziny należy wspomagać jej potencjał rozwojowy, a także udzielać pomocy rodzinom zagrożonym ubóstwem poprzez budowanie ich bezpieczeństwa socjalnego. W tym kontekście istotne jest wzmacnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowawczego oraz chronienie dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem. Równie ważne jest prowadzenie działań służących poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych i niepełnosprawnych.

Istotnym zagadnieniem jest także promowanie zdrowia oraz rozwijanie sportu i rekreacji. Działania podejmowane w tym zakresie powinny służyć poprawie warunków do aktywności ruchowej dzieci i młodzieży oraz kompensacji deficytów zdrowotnych i wspieraniu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym. Ponadto należy zwiększać poziom bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny, prowadząc, przy współpracy z lokalnymi instytucjami, organizacjami i służbami, działania profilaktyczno-edukacyjno-wychowawcze w środowisku lokalnym.

W dalszej części niniejszego dokumentu zaprezentowano cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań wyznaczone w ramach Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Miasta Milanówka na lata 2010-2015, których osiągnięcie i realizacja powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony instytucji miejskich i ich społecznych partnerów.

Diagram 1. Cele strategiczne programu

4. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel strategiczny 1.

Wspieranie rodziny

Cele operacyjne:

1. **Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny.**
2. **Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz potrzeb i oczekiwań dotyczących pomocy rodzinie.
2. Analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań.
3. Zacieśnianie współpracy wszystkich podmiotów działających w mieście na rzecz rodziny.
4. Wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez organizowanie pikników rodzinnych, imprez integracyjnych.
5. Zwiększenie dostępności terapii rodzinnej, rozwijanie poradnictwa psychologicznego.
6. Prowadzenie pedagogizacji rodziców.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.
2. Budowanie zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego.
3. Obejmowanie opieką socjalną rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych.
4. Prowadzenie akcji charytatywnych w środowisku lokalnym na rzecz osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dożywiania w szkole, wyposażenia w podręczniki i pomoce szkolne, dostępu do dóbr kultury i obiektów sportowo-rekreacyjnych, umożliwienie im szerszego udziału w zajęciach pozalekcyjnych, pozaszkolnych i w nauce języków obcych, organizowanie dla nich wypoczynku letniego i zimowego (kolonie, obozy).
6. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodzin.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji programu, tj. lata 2010-2015.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań:

Burmistrz Miasta oraz Rada Miasta, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 2.

Poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym

Cele operacyjne:

- 1. Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.**
- 2. Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych.**
- 3. Wzmacnianie systemu gwarantującego prawidłowy przebieg procesu wychowania.**
- 4. Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.
2. Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na możliwości indywidualnego rozwoju, twórczego działania oraz sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości i planowania kariery.
3. Podnoszenie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, komputeryzację i doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i pomoce dydaktyczne.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, zasiłki, opłacanie składek szkolnych, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczkach dydaktycznych) i organizację zajęć wyrównawczych.
5. Wypracowanie procedur monitoringu uczniów uzdolnionych, wspierania ich rozwoju, wyróżniania i nagradzania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych, m.in. prowadzenie nauczania indywidualnego, zapewnienie możliwości udziału w zajęciach pozalekcyjnych.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do placówek oświatowych ogólnodostępnych – tworzenie grup i klas integracyjnych, likwidowanie barier architektonicznych.
3. Prowadzenie w środowisku lokalnym działań integracyjnych na rzecz dzieci niepełnosprawnych – organizowanie wspólnych spotkań, imprez, zajęć, wycieczek.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Kontynuowanie i wzbogacanie istniejących programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.
2. Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej, sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych i filantropijnych w stosunku do osób starszych i pokrzywdzonych przez los.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4:

1. Zwiększenie dostępności poradnictwa dla dzieci i młodzieży.
2. Inicjowanie programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym dzieci i młodzieży, w tym uzależnieniom, nieprzystosowaniu, wykluczeniu.
3. Rozwój sieci świetlic w mieście, w tym środowiskowych, socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych.
4. Tworzenie warunków do zwiększenia różnych form orientacji i poradnictwa zawodowego.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji programu, tj. lata 2010-2015.

Opowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań:

Burmistrz Miasta oraz Rada Miasta, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Partnerzy:

Institucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 3.

Promocja zdrowia oraz rozwój sportu i rekreacji

Cele operacyjne:

- 1. Rozwijanie warunków służących aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.**
- 2. Kompensacja deficytów zdrowotnych oraz wspieranie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Wspieranie cyklicznych badań sprawności młodego pokolenia.
2. Wykorzystywanie miejskiej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży.
3. Stworzenie warunków organizacyjnych i finansowych do optymalnego wykorzystania istniejących w mieście obiektów sportowych, również w godzinach popołudniowych, a dla młodzieży także w godzinach wieczornych.
4. Zwiększenie liczby pozalekcyjnych zajęć sportowych i zapewnienie środków finansowych na ich organizację.
5. Rozbudowa infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego i wyposażenie jej w odpowiedni sprzęt (place zabaw, boiska sportowe, sale gimnastyczne, lodowisko, skate park, tory dla rolek, ogródki jordanowskie).
6. Powoływanie w mieście klubów sportowych, tworzenie nowych sekcji w już istniejących oraz doposażenie ich w odpowiedni sprzęt.
7. Organizowanie różnych form czynnego spędzania czasu wolnego – organizowanie wycieczek krajoznawczych, rajdów pieszych i rowerowych, zapewnienie bezpłatnego dostępu na basen.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Prowadzenie cyklicznych badań stanu zdrowia dzieci i młodzieży.
2. Organizowanie dodatkowych bezpłatnych szczepień profilaktycznych.
3. Zwiększenie dostępu do opieki pielęgniarskiej, lekarskiej i stomatologicznej.
4. Inicjowanie edukacyjnych programów prozdrowotnych w szkołach (higiena nauki i pracy, prawidłowe żywienie, wady postawy, uzależnienia).
5. Tworzenie warunków do praktykowania zachowań prozdrowotnych.
6. Organizowanie gimnastyki korekcyjnej.
7. Zwiększenie dostępu dzieci niepełnosprawnych do rehabilitacji, m.in. poprzez zorganizowanie transportu do placówek świadczących usługi w tym zakresie, tworzenie gabinetów rehabilitacyjnych w mieście.

Czas realizacji działań:

Horyzont czasowy realizacji programu, tj. lata 2010-2015.

Od odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań:

Burmistrz Miasta oraz Rada Miasta, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Partnerzy:

Institucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Cel strategiczny 4.

Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży

Cele operacyjne:

- 1. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności dzieci i młodzieży.**
- 2. Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.**
- 3. Ochrona dziecka przed wykorzystywaniem i molestowaniem.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Wdrażanie programów ilustrujących zagrożenia cywilizacyjne.
2. Włączanie w realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych policjantów z wydziału prewencji oraz ruchu drogowego.
3. Organizowanie spotkań z rodzicami poświęconych kwestii bezpieczeństwa dzieci i młodzieży; włącznie ich w działalność informacyjną i edukacyjną.
4. Prowadzenie monitoringu placówek oświatowych w mieście.
5. Zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych i straży miejskiej w miejscach publicznych.
6. Promowanie wśród dzieci i młodzieży pozytywnych wzorców zachowań.
7. Zapewnienie dzieciom i młodzieży atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego po zajęciach lekcyjnych oraz właściwej opieki.
8. Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpiecznego dotarcia do i ze szkoły, m.in. poprzez wyposażanie w elementy odblaskowe, instalowanie barierek ochronnych oraz spowalniaczy ruchu w pobliżu placówek oświatowych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia ulic.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych na temat uzależnień adresowanych do dzieci i młodzieży.
2. Ustawiczne szkolenie nauczycieli związane z zagrożeniem uzależnieniami.
3. Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu uzależnień dla rodziców.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
2. Inicjowanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej, wykorzystywania i molestowania dzieci w rodzinie i w środowisku.
3. Promocja instytucji udzielających pomocy, np. telefon zaufania, program „Niebieska linia”.
4. Współpraca wszystkich lokalnych instytucji zajmujących się przemocą.

Czas realizacji działań:

Horizont czasowy realizacji programu, tj. lata 2010-2015.

Odpowiedzialni za realizację celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań:

Burmistrz Miasta oraz Rada Miasta, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ

Podstawowe źródła finansowania działań wyznaczonych w ramach Programu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Miasta Milanówka na lata 2010-2015 stanowią:

1. środki finansowe z budżetu lokalnego (samorządowe),
2. środki finansowe z budżetu centralnego,
3. środki finansowe pozyskane z funduszy zewnętrznych:
  - rządowych,
  - programów celowych,
  - pozarządowych,
  - unijnych, w szczególności z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
4. sponsorzy,
5. udział własny beneficjentów,
6. inne.

6. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Programie Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Miasta Milanówka na lata 2010-2015 będą realizowane w ramach przyjętych kierunków działań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Dla osiągnięcia celów wyznaczonych w dokumencie konieczne będzie współdziałanie instytucji i osób odpowiedzialnych za wsparcie rodzin i dzieci w mieście w różnych sferach: zdrowia, wychowania, edukacji, kultury, aktywności i samorządności obywatelskiej. W warunkach decentralizacji systemu pomocy dziecku i rodzinie szczególną rolę odgrywać winien samorząd miasta Milanówka, koordynując

działania różnych podmiotów, a także pracownicy socjalni uzupełniają ofertę samorządu kierowaną do dzieci i rodzin poprzez zacieśnianie kontaktów z organizacjami pozarządowymi działającymi w poszczególnych obszarach aktywności.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Cele strategiczne programu

Tabele:

Tabela 1. Przyrost naturalny w mieście oraz ruch migracyjny jego mieszkańców w latach 2006-2008

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w mieście w latach 2006-2008

Tabela 3. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w latach 2006-2008

Tabela 4. Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w 2008 roku

Tabela 5. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane przez OPS w latach 2006-2008

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe wypłacone przez OPS w latach 2006-2008

Tabela 7. Problemy występujące w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów z miasta

Tabela 8. Instytucje i organizacje w mieście mające największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny

Wykresy:

Wykres 1. Ludność miasta w latach 2006-2008

Wykres 2. Ludność miasta według płci z końcem 2008 roku

Wykres 3. Ludność miasta w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2006-2008

Wykres 4. Ludność miasta w wieku produkcyjnym w latach 2006-2008

Wykres 5. Rodziny i przebywające w nich osoby, objęte pomocą społeczną w mieście w latach 2006-2008

Wykres 6. Czy dużo jest rodzin ubogich w mieście?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do rehabilitacji i wsparcia dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w mieście?

Wykres 8. Ocena organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w mieście

Wykres 9. Ocena działań związanych z profilaktyką alkoholową i narkomanią

Wykres 10. Czy dzieci w mieście mają łatwy dostęp do alkoholu i narkotyków?

Wykres 11. Czy szkoły i miejsca publiczne w mieście są bezpieczne dla dzieci?

Wykres 12. Czy w mieście są rejony, wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka?

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan rodziny, w których dzieci są bite i krzywdzone?

Wykres 14. Czy zdarzają się w mieście przypadki wykorzystywania seksualnego dzieci?

Wykres 15. Czy należałoby zorganizować więcej miejsc w przedszkolach?